

57. ALAY

FILİSTİN

ROMAN



İSMAİL BİLGİN

57. ALAY FİLİSTİN
İsmail Bilgin

TİMAŞ YAYINLARI | 2462
Roman Dizisi | 116

EDİTÖR
Ümran Tüzün

TASHİH
Fatih Akbay

KAPAK TASARIMI
Ravza Kızıltuğ

1. BASKI
Şubat 2011, İstanbul

6. BASKI
Eylül 2019, İstanbul

ISBN
ISBN 978-605-114-391-0
9 786051 143910

TİMAŞ YAYINLARI
Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No:5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr
timas@timas.com.tr
f t i timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 12364

BASKI VE CİLT
Pasifik Ofset
Cihangir Mah. Güvercin Cad. Baha İş Merkezi
Avcılar/İstanbul
Telefon: (0212) 412 17 77
Matbaa Sertifika No: 12027

YAYIN HAKLARI
© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak
Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

ÖNSÖZ

Filistin Cephesi, Osmanlı Devleti'ni yıkan cephe olarak bilinir. Son cephede pek çok zorluklar içinde savaşılmış ve ne yazık ki yenilgi kaçınılmaz olmuş, neticede Mondros Ateşkes Antlaşması ile bir devlet teslim bayrağını çekmiştir. Yaşananlardan ve tarihten ders alınması, tarihin çok iyi incelenerek bugünkü meseleler ile ilgili bağlantının, ilginin araştırılmasına en güzel örnektir Filistin... Burada cereyan eden olaylar yakın geçmişteki birçok siyasi gelişmeye sebep olmuştur.

*

57. Alay Filistin üçleme romanlarımın sonuncusu. (Belki Kurtuluş Savaşı dönemi de yazılabilir. Ancak bu konuda ciddi kaynak sıkıntısı vardı.) Türk askeri tarihinde önemli yer tutan 57. Alay'ın yer aldığı büyük cephelerden üçünün serencamını bu kitaplarda anlatmaya çalıştım. Güzide ve kahraman alayımızla ilgili pek çok yanlış bilgi, yapılacak araştırmalarla yerini gerçeklere bırakacaktır. Kitaplarımın bu çabaya temel olması ve hatırlatma yapması benim için en büyük mutluluktur.

57. Alay, Filistin'de çeşitli muharebelere katılmış ve büyük kahramanlıklar göstermiştir. Ancak yiten koca ordunun yanında, kaçınılmaz sonda 57. Alay da her türlü fedakârlık ve çabaya rağmen kurtulamamış, Nablus civarında, Şeria Nehri kıyısında İngilizlere esir düşmüştür. Kitabım, İstanbul'dan Filistin'e kâh trenle kâh yayan giden 57. Alay'ın öyküsünü yeni nesillere anlatmak ve onlar tarafından hatırlanması için kaleme alınmıştır.

Bugünlerde de sık sık gündeme gelen Filistin'de, 1918 yılında yaşananları 57. Alay'ımızın izinden takip etmek için şimdi de Filistin Cephesi'ne buyurun derken, aziz şehitlerimizin ruhu şad olsun.

Ocak-2011

23 Haziran 1917

Tren uzayıp giden raylarda yol alırken tek düşüncem bir an evvel vatanımıza kavuşmaktı. Yorgundum. Düşüncelerden dolayı ağırlaşan başımı pencereye dayadım. Bir süre bu şekilde yolculuk yaptım. Neden sonra kendimi cephede buldum. Yanımda Saldıralım İbrahim vardı. Önümde ise Mehmet Çavuş ve Kemal Efendi... Sağımızda solumuzda patlayan bombalardan saçılan misketler askerlere isabet ediyordu. Üzerimize toz, toprak ve taş yağıyor, sipere aceleyle girmek için gayret ediyorduk. Az sonra Saldıralım İbrahim vurulup yere düşüyordu. Ben ardından koşmak için fırlıyordum. Ancak bir el yakamı bırakmıyordu. Gitmek, koşmak, İbrahim'i almak istiyordum. Ne yapsam gidemiyordum. Öylesine çaba sarf ediyordum ki ter içindeydim. Her şeye rağmen yine de ona ulaşmak istiyor, durmadan bağırıyordum.

“Bırakın beni!”

“Tutmayın!”

“Onu kurtarmalıyım!”

O esnada erin biri belime yapışıyor. “Hayır komutanım gitmeniz ölüm demektir.” diye engelliyordu. Onu bir kenara atmaya çalışıyordum. Ancak beni yakalayan erden ne yapsam kurtulamıyordum. Çaresiz kalmıştım. Gözlerim büyümüş olduğu halde durmadan bağırıyordum.

“Hayır olmaz!”

“Ölme!”

İbrahim ise yerde kıvranıyordu. Sesi çıkmıyordu. Sadece sağ elini kaldırmıştı. “Gelin” der gibi bir işaret yapıyordu. Gözlerim eline kilitlenmişti. Gitmek, o eli tutmak istiyordum. Gözlerim daima eldeydi. Havada duruyorsa; “Gayret ediyor, yaşıyor.” diyordum. Kendimi bir nevi teselli ediyordum. Beni çekmeye, siperine sokmaya çalışıyorlardı ama her şeye rağmen gözlerimi dikmiş, havadaki o ele kilitlenmiştim. İçimden sayıklıyordum:

“Allah’ım ölmesin. Ne olur yaşasın...” diyordum.

Etrafımdaki her şey silinmişti sanki. Ne erlerim ne savaş meydanı, sadece ve sadece ben ve İbrahim’in havada duran eli kalmıştı. Hala beni siperin içine girmeye zorluyorlardı. Ama insanüstü gayret ile direniyordum. Bir süre susuyor ardından tekrar haykırıyordum:

“İbrahim! Ölme! Geliyorum!”

Gelemiyordum ki... Az sonra İbrahim’in havadaki, bana ümit aşıl原因an eli yere düşüverdi. “Her şey bitti.” diye düşündüm. İbrahim için her şey bitti. Bundan sonra bizler ne olacaktık? Gözlerimi kapattım. Koskoca bir boşluk vardı. Hem de gayya kuyusu kadar derin siyah bir boşluk. Sanki beni bu boşluğa atıyorlardı. Yüzlerce, binlerce metre yükseklikten düşüyordum. Döne döne, savrula savrula, feryat ede ede düşüyordum. Yine olanca gücümle bağıryordum:

“Hayııııııı!”

“Hayııııııı!”

Omzuma sert bir el dokundu. Adeta beni sarstı.

“Ahmet Muzaffer! Ahmet Muzaffer!”

Bu ses yabancı gelmiyordu. Doktor Ekrem’in sesi olmalıydı.

Zorlukla gözlerimi açtım.

Karşımda doktor gülümsüyordu:

“Kâbus görüyordun!”

“Saldıralım İbrahim’in ölümünü tekrar yaşadım doktor. “

Doktor Ekrem bir süre sessiz kaldı.

“Saldıralım İbrahim, Kemal Efendi, Mehmet Çavuş ve nicelerini Galiçya’da bıraktık üstegmen.”

Ne diyeceğimi bilemiyorum. Susuyorum. Başımı cama dayıyor ve uzayıp giden ovaya dalgın dalgın bakıyorum. Silüet halinde ağaçlar, tepeler, dereler geçip gidiyor... Tren sallana sallana yola devam ediyordu.

Yollar... Cepheden vatana uzanan yollar... Bu yollar insanı hasrete, kavuşmaya, ölüme ve hayata da götürüyor. Yolculuğun başında bu tren yollarından ölüme gitmiştik şimdi ise vatanımıza dönüyorduk. Vatanımıza, sevdiklerimize kavuşacaktık...

Bana bir şey diyecekmişim gibi bakan doktora:

“Neden hep yollardayız doktor?” diye soruyorum.

Doktor bu soruma gülüyor:

“Yolcular hep yollarda olur komutan. Bizler cephe yolcusuyuz. Alayımız eskiden nerelerde çarpışmış; İlk önceleri Trablusgarp'ta, Balkan Harbi'nde. Sonraları da Çanakkale'de, Galiçya'da savaştı... Dönüyoruz ama emin ol ki bizi yine cephe yollarına düşüreceklerdir.

Susuyorum. Aklımda doktorun söylediği sözler raks ediyor:

“Yolcular hep yollarda olur.”

“Biz cephe yolcusuyuz öyle mi doktor?”

“Öyle komutan...”

“Bazen kendi kendime gülerim.”

“Neden gülersin?”

“Ölmek için çarpışmak için bunca mesafe kat etmek bana hep garip gelir.”

“Garip ya...”

“Garip olan bir şey yok doktor. Bizler susuz aslanların alayı cephe-lerden cephelere yiterek var oluyoruz. Bizi, bizlerin bu fedakârlığını ve cepheye mecbur olmayı bizden sonrakiler gayet iyi anlayacaklardır.”

“Acaba?”

“Emin ol böyle olacak doktor.”

“Ancak?”

“Ancak?...”

“Ancak Galiçya'ya neden gittiler, diye de soranlar da olacaktır.”

“Olsun. Bu bizim problemimiz değil ki... Git dediler gittik. Görevimizi başarıyla yaptık. Benim için önemli olan bu. Gayrisi her

şeyi bilen siyasilerin, ağzı süslü laf yapan idarecilerin... O sorunun cevabını tarihe onlar versin doktor. Çok seneler sonra bizlerin mezarlarını ziyaret edecek olurlarsa sıra sıra mezar taşlarımız onlara en iyi cevabı verecektir... Tabii bir mezarımız olursa. Şimdi gelin diyorlar geliyoruz...”

Doktor sustu. Sinirlenmiştim. Göğüs kafesim hızla inip kalkıyordu. “Siyasiler, idareciler bizi buraya gönderenler... Gidin, elin vatanında, el âleme yardım edin diyenler. Sizler tarihin o yargılayıcı elinden, dünya durdukça asla ama asla kurtulamayacaksınız.” diye düşünüyordum.

Doktor bana bakıyordu.

“Unutma, bizler cephelerin garip yolcusuyuz.”

“Neden garip?” diye sordum.

“Garip ya... Etrafına bir baksana... Anasından babasından, karısından, yarından, yurdundan ayrılmış nice vatan evladı var. Yokluk, hasret, kan, barut hep bizler için değil mi? Bu yüzden garip dedim işte.”

“Garip... Kimsesiz demek. Mahzun demek. Bizler öyle miyiz gerçekten?”

“Öyleyiz komutan. Cepheye, muharebeye giden her asker gariptir. Bakma o kalabalıklar içinde nice kahramanlık gösterenlerin hepsi kendi iç dünyasında gariptir. Hayat ile ölüm arasında, vazife ile sevdikleri arasında hep tezat duyguları yaşarlar. Yine de her şeye rağmen vazife ağır basar... Vazife, her şeye hazırım demektir. Her şeyi, her şeye rağmen geride bıraktım. Ölmeye hazırım. Demektir...”

“Askerlik budur ama.”

“Budur.”

“Öyleyse?”

“Demem o ki, insan kendi iç dünyasında geride bıraktıklarından dolayı gariptir...”

“Öyle olsun doktor. Bu filozof gibi sözlerini yorgun kafa ile anlamakta güçlük çekiyorum.” Doktor beni iyi tanıyor. Ruhumdaki darp izlerini iyi biliyor. Tartışmaktan, konuşmaktan bızarım. Susuyorum. Sanki dinleneceğim diye düşünüyorum.

“Bizleri bizden alan Galiçya... Senden sonra nereye gideceğimiz hiç önemli değil. Bizler madem ki yolcuyuz. Cephelerin yolcusuyuz. Git denilen yere gideriz.”

Bu karar ile sanki rahatlıyorum. Başımı tekrar cama dayıyorum. İçimde bir gül goncalanıyor. Bu Gülnihal'den yana olan hayallerimin, ümitlerimin simgesi olan gonca güldür. Gülnihal tatlı bir hayaldir. Nedendir bilemem, beynime musallat olan bu düşünce ona yazdığım mektubu okutuyor bana satır satır...

Galiçya'dan ayrılıp vatanımıza dönerken, görevimizi hakkıyla yapmış olmanın huzuru var ama orada toprağa verdiğimiz nice Mehmetçiğin yakamıza yapışverişen ve bizi asla bırakmayacak olan hatıralarının hüznü de söz konusu.

*

Katar katar trenlerle Galiçya'ya gitmiştik. Şimdi ise trenimiz Ayestefanos (Yeşilköy) istasyonuna yanaşıyordu. Herkeste büyük bir coşku vardı. Birbirine sarılanlar, bağırانlar, sevinç gözyaşı dökenler, pencerelerden, kapılardan sarkanlar tam bir bayram havası oluştuyordu. Vatana kavuşmak gerçek bir bayramdı hakikaten. İstasyonda biriken kalabalık merakla trendekilere bakıyordu. Pek çoğunun elinde çiçekler, şekerlemeler, yiyecekler, mendiller ve sepetler vardı. Onlar da sabırsız bir şekilde askerın trenden inmesini bekliyordu.

Ben ise gözlerimle kalabalığı tarıyor, Gülnihal'in gelip gelmediğini araştırıyordum. Onu görmek için neler vermezdim...

Çok geçmeden asker inmeye başladı ve sele kapılan bir saman çöpü gibi ben de trenden iniverdim. Nasıl indiğimi bilmiyordum. Fakat istasyondaydım. Hiç tanımadığım anneler babalar gelip bana sarılıyor, çeşit çeşit hediyeler veriyor, kimi de oğlunu soruyordu:

“Eyüplü Cemal’imi gördün mü?”

“Hasan’ım geldi mi?”

“Salih yaşıyor mu?”

Bu tür sorular uzayıp gidiyordu. Onlara ne cevap verebilirdim ki? “Bilmiyorum.” diyordum. O zaman “Sen komutan değil misin?” diye karşılık veriyorlardı:

“Komutan, askerini bilmez mi!”

“Diğer bölüklerde, alaylarda olabilir.” diyordum. Sorulanlardan bazıları şehit olmuşsa; Saldıralım İbrahim, Mehmet Çavuş ve Kemal Efendi gibi o zaman ne cevap verebilirdim? Allah’ım ne kadar zor bir durumdu; “Oğlunuz şehit oldu.” demek... Kendi takımımdaki şehit erleri soran anne ve baba ile karşılaşmamak için dua ediyordum. Bir yandan da kalabalığı yararak ilerlemeye çalışıyordum. Gözlerim Gülnihal’i arıyordu. Dikkatle ileriye baktım. Göremedim. Acaba gelmedi mi? Bu soru beni bambaşka biri yaptı. Adeta kendimden geçmiş gibiydim. Sağa sola bakıyordum. Önüme çıkanları itiyor, aralarından geçiyor, etrafa göz gezdiriyordum. Ama göremiyordum. Delirecektim. Gelmemiş miydi? Belki haberi olmamıştı? Kim bilir belki hastaydı. Bir sorunun ardından binlerce soru beynimi kamçılıyor ve nasıl hareket edeceğimi, nasıl davranacağımı bilemiyordum. O kısacık anlarda ne çok şey düşünüyordum. Ayaklarımın bile titrediğini hissettim. İşte o zaman “Allah’ım sevda denilen şey bu mu? İnsanı halden hale koyan sevgi bu mu?” diye kendi kendime sordum. Her soru beni yıpratıyordu. Kendimden geçmiştim. İstasyonda bir ileri bir geri koşmaya başlamıştım. Utancımın bir şey diyemiyor ve içimden sessiz bir şekilde çılglık atıyor, haykırıyordum:

“Gülnihal neredesin?”

“Gülnihal geldin mi?”

“Gülnihal!”

Yalnızca benim işittiğim bu haykırışların sonu gelmeyecekti. Onu göremeyince içimden sayıklamayı bıraktım. Hayal kırıklığına uğramıştım. Oysa bu kavuşma anını ne kadar çok beklemiştim. Tıpkı hastanın sabahı, taze kazılmış mezarın ölüyü beklediği gibi beklemiştim... Bütün beklentilerim boşa çıkmıştı. Kendim için kurduğum ümit dolu dünyanın yerinde koskoca bir hayal kırıklığı vardı. Aklıma ona yazdığım mektuplar geldi. Satır satır hasretimi yazdığım o mektuplar...

Omuzlarım düşmüş, gözlerimi ve gönlümü hüznün sarmalamıştı. Cephelerde kahraman kesilen ben şimdi zavallı bir duruma düşmüştüm. Neredeyse yere oturacaktım. Vatanıma kavuştuğum bu günde kendimi öksüz bir çocuk gibi hissediyordum.

Kavuşanlara, anne ve babasına sarılanlara bakıyor ve gıpta ediyordum. Onlara özeniyordum. İstanbul'un bu uzak istasyonunda bir kenarda kalakalmış idim. Yitmişim o istasyonda hüsrana uğramıştım. Bu kez vatanımda yarsız kalmıştım.

Kendimi mecâlsiz hissediyorum. Düşmemek için duvara yaslandım. Taşıdığım torbamı yere bıraktım. Tüfeğimi de... O esnada üzerime bir gölge düştü. Uzun bir gölgeydi. Kim olabilirdi? Gülnihal mi?... Sevinçle gözlerimi kaldırıp baktım. Bedel Raşit idi.

“Komutanım iyi misiniz?” diye sordu.

“İyiyim iyiyim...” diye onu başımdan savmak istedim. Bir başıma, kendi düşüncelerimle kalmayı istiyordum. En sevdiğim, takdir ettiğim erimi dahi gözüm görmüyordu. Bu düşüncemden utandım.

“İyiyim Raşit.” dedim. “Başım döndü de biraz oturayım diye düşündüm.”

“Sizi şu oturağa oturtayım. Bana yaslanın.” dedi.

“Gerek yok. Şimdi geçer.” diye karşılık verdim. Biliyordum ki Bedel Raşit beni bırakmayacaktı. Sonunda kalktı. Ona yaslanarak bir oturağa çöktüm. Duygularım da çökmüştü.

“Raşit serbestsin.” dedim. Bir süre başımda dikilen askerim gözleri bende olduğu halde yavaş yavaş uzaklaştı. Biliyordum, emir verdiğim için gidiyordu yoksa asla yanımdan ayrılmazdı. Bedel Raşit'in vefakârlığına paha biçilmezdi.

Oturdum. İstasyonda bir başımaydım sanki. Kimsecikler yoktu. Sisler içinde vatanıma döndüğüm gün kaybolmuştum. Gönüm yaralıydı, içimde bir gonca gül olarak büyüttüğüm o çiçeğin dikenleri şimdi ruhumu, gönlümü çiziyor ve kanatıyordu. Sevda yaram kanıyordu. Bir başına kalmak, en kalabalık istasyonlarda mezarlık içinde ölünün başında boy atmış bir servinin garipliğini andırıyordu. Hayır bu bir kurt yalnızlığı değildi. Vurgun yemiş bir yalnızlıktı...

Bir süre öyle oturup bekledim. Demek ki gelmeyecekti. Boşuna mı bunca süredir bekliyordum? Bir yandan da kendimi avutuyor, teselli ediyordum:

“Belki gelir. Belki geç kalmıştır...”

Sonradan bir ses duydum. Bülbül sesine benziyordu. Naif, ince ve o derecede pürüzsüz bir ses:

“Ahmet Muzaffer Bey hoş geldiniz.”

Bu ses! Aman Allah’ım bu ses! Yoksa? Onun sesi miydi? Yere sabitlediğim gözlerimi hemen sesin sahibine çevirdim. Aman Allah’ım! Gülnihal’di karşımda duran... Elinde küçük bir çiçek demeti, üzerinde o gülkurusu elbisesi ile bana gülümsüyordu. Allah’ım hayal mi görüyordum? Bir tatlı rüya mıydı yoksa? Hayır, hayır ne rüya ne de bir hayaldi. Karşımda Gülnihal duruyordu. Hemen oturduğum yerden kalktım.

“Hoş bulduk.” dedim.

“Biraz geciktim. Buraya gelmek için fayton bulamadım.”

“Zıyanı yok.” dedim.

“Sizi biraz solgun ve üzgün gördüm.” diye karşılık verdi.

“Yolculuktandır.” dedim. “Sekiz haftada gittik, yedi hafta da döndük.” diyorum gülümseyerek. Bana elinde tuttuğu çiçekleri veriyor.

“Anlatacak çok şeyiniz olmalı.” diyor.

“Çok...” diyorum. Ama ona cepheden, kandan yaradan söz etmeyeceğim. Ona olan hasretimden, sevdamdan ve gelecek günlerden bahsedeceğim. Buna benim de ihtiyacım var. Yanımıza Doktor Ekrem geliyor.

“Ben Üsküdar’a geçeceğim.” diyor. “Gelirseniz?”

Ben bir şey diyemiyorum. Gülnihal’e soran gözlerle bakıyorum.

O da susuyor.

Doktor Ekrem “Allahaismarladık” diyor cevabımızı beklemeden.

İkimiz de “Güle güle” diyerek onu uğurluyoruz... Daha sonra fayton bizi sanki asude bir bahar ülkesine götürürken, gönlümdeki çizilen kanayan ve sevdamın darp izleri bir bir ortadan kayboluyordu. Giderken “Bu şehirde şimdi benden mesudu var mı?” diye kendime soruyordum.

Makrıköy'de (Bakırköy) İncirli Çiftliği civarındaki çimenliklere çadırılı ordugâh kurmuştuk. Burası beyaz taşlarla çevrili kireç ocaklarına yakındı. Pasta dilimi gibi yatay kayaları kırıp bir havuza atıyor, sönmüş kireç haline getiriyorlardı. Ancak bir süre sonra ocakta kimseyi göremedik. Güneyimizde İncirli Çiftliği'nin iki üç tane yan yana yapılmış evleri görülmüyordu. Daha güneyde ise sahile yakın yerlerde İstanbul'un yeni sayfiyesini oluşturan büyük evler vardı. Sahile yakın evlerin önünden demiryolu uzanıyordu. Kuzeydoğumuzda ise Davutpaşa Kışlası vardı. Bu kışlaya giden patika artık sararmaya yüz tutmuş çimenlerin arasından uzanıyordu.

Geldiğimizde biz subaylara üç gün izin verilmişti. Ancak izin bitiminde mutlaka görevimizin başında olmamız istenmişti. Ben de bunu fırsat bilerek takımı Gavur Ahmet'e bırakmıştım. Üç gün boyunca kah Gülnihal ile Haliç'in kıyısında gezdim kah da subay arkadaşlarımı ziyaret ettim. Son gün Gülnihal'den ayrılmak çok zor oldu. Gülnihal gideceğim cephenin zorluklarını biliyordu. Ben de zaten ondan bir şey saklamamıştım.

"Filistin'e gidersen yine cepheye yollayacaklar sizi."

"Biliyorum."

"Daha geride görev verilemez mi?"

"Bilmiyorum."

"Hep ateşe gidiyorsunuz. Sizleri hep yangın yerlerine gönderiyorlar."

"Vazifemiz onu gerektiriyor."

"Bu duruma nasıl dayanacağım? Geldin diye sevinirken yine gideceksin."

"Bizler yolcuyuz. Yolcu yolunda gerektir. Bunu unutma."

"Hiç unutmam ki."

"Öyleyse?"

"Ama..."

"Sana yine mektuplar yazacağım. Cepheden de olsa gönderirim. Merak etme, seni habersiz bırakmam. Ya da mutlaka haber yollarım. Bu konuda müsterih ol."

"Ya diğer konular? Ya geleceğimiz? Kaderimiz?..."

Bu sorular üzerine gülmeden edemedim.

“Bizim kaderimiz ve geleceğimiz bu vatanın kaderine ve geleceğine bağlı Gülnihal. Bu durum açıklığa kavuşmadan ve bir sonuca bağlanmadan bizim durumumuz belli olmaz... Olamaz da...”

“Olmaz mı?”

“Olmaz ya. Zira cephede neyin ne olacağı hiç belli değildir.”

“Ama Çanakkale’de, Galiçya’da çarpıştın ve sağ salim döndün. İnanıyorum ki, Filistin’den sağ salim döneceksin. İçimdeki ses öyle diyor.”

“İçimizdeki sesler. Düşüncelerimiz ve duygularımız bize hep değişik şeyler diyebilir. Ama gelecekte ne olur Allah’tan başkası bilemez.”

“Elbette bilemez.”

“Şimdi beni iyi dinle...”

“Dinliyorum.”

“Cephede savaşırken, vuruşurken, en ümitsiz en zor anlarda sen içimde açan, içimde goncalanan bir gül gibiydin. Ümittin. Bana en karanlık gecelerde ışık saçardın. Hep hayata tutunmama vesile oldun. Seveda böyle bir şey işte insanı halden hale koyuyor. Bunu en iyi bilen benim... Sen de bilesin istedim.”

“Bana ne mutlu...”

“Bazen tek tesellim olurdun. Bazen acımı dindiren bir hemşire, bezen sıkıntılı anlarımı dağıtan bir ışık. Uçsuz bucaksız mutluluk... Şimdi... sana yazdığım mektupları biliyorsun.”

“Biliyorum ah kaç kere okudum onları tekrar tekrar...”

“Şimdi sana bir mektup vereceğim. Ancak bunu ben cepheye gidince açacaksın. O zaman okuyacaksın.”

“Ama neden?”

“Öyle olması gerekiyor.”

“Bilmece gibi konuşuyorsun.”

“Bu günlerde her şey ama her şey bir bilmecedan ibaret Gülnihal. Sen de belki bilmecenin cevabını mektubumu okuyunca bulacaksın.”

“İçimde tuhaf his var.”

“Söz ver bana, mektubumu sonra okuyacaksın.”

“Söz...”

Bir ağacın bütün yapraklarını dökmesi gibi mektubu eline uzatırken her yanım bütün duygularım kırık döküktü. Kendimi çırılçıplak kalmış bir ağaç gibi hissediyordum. Bir yanım kayıp gidiyordu. Sanki uçurumdan yuvarlanıyordum. Dün gece sabaha kadar kalemimden adeta hicran damlayarak yazdığım mektubu ellerim titreyerek Gülnihal’e verdim... Narin sıcacık ama ince ellerini çekinerek tuttum. Sanki bir daha hiç bırakmayacak gibi sıktım. Sonradan ellerimiz kendiliğinden çözüldü. İşte o an içim cız etti. Gönlüm bir kez daha çizildi. Ruhum bir kez daha kanadı...

Gün batarken Gülnihal’e veda ettim...

*

Görevimin başına döndüğümde bizlerden 28 Hazirana kadar eksikliklerimizin tespit edilmesi istenmişti. Ayrıca söz konusu eksikliklerin en kısa sürede giderileceği de bildiriliyordu.

Takımımızın üç eksiği vardı. Saldıralım İbrahim, Mehmet Çavuş ve Kemal Efendi... Ayrıca bir de makineli tüfeğe ihtiyacımız vardı. Bu arada tümenimizin komutası yeniden oluşturulmuştu. Buna göre;

19. Tümen Komutanı: Yarbay Sedat Bey,

Alay Komutanı: Binbaşı Hacı Mehmet Emin Bey

1. Tabur Komutanı: Yzb. Ömer Fevzi Efendi

2. Tabur Komutanı: Yzb. Mehmet Salih Efendi

3. Tabur Komutanı: Yzb. Süleyman Efendiydi.

Alayın kuvveti de şu şekildeydi: 54 subay, 3.689 er ve erbaş, 331 hayvan, 2.351 tüfek ve 6 ağır makineli tüfekt¹.

Çok geçmeden bölüğümüze üç er gönderilmişti. Biri Nabluslu Abdülvahap, Alaiyeli Kerim, bir de Arnavut Badur ayrıca ileride takviye de yapılacaktı. Sayı olarak tamamlanacaktık. İstedığımız makineli tüfeğin ise ileride temin edileceği bildiriliyordu.

1 Milli Savunma Bakanlığı, 57. Piyade Alayı, s 92.

Gavur Ahmet, yeni gelen erlerden Nabluslu Abdülvahap'ın gönüllü olarak Filistin Cephesi'ne gelmek istediğini söyledi.

“Özel bir sebebi var mıymış?” diye sordum.

“Sormadım.” dedi.

Ancak ben onun gönüllü olmasından şüphelenmiştim. Hemen aklıma yolda ya da memleketine gittiğinde firar edeceği düşüncesi gelmişti.

“Onu göz hapsine alalım.” dedim.

“Niçin?” diye sordu.

“Hiç...” dedim. “İçimden öyle geldi.”

“Peki.”

“Bir de şu Arnavut Badur bana uğrasın.”

“Peki komutanım.”

Az sonra Arnavut Badur karşımdaydı. Şaşırmıştım. Kırk, kırk beş yaşlarında bir askerdi. Yüzü güneşten yanmış adeta kavrulmuştu. Orta boylu, çakır gözlü, pala bıyıklı biriydi. Ayağında potinleri herhalde büyüktü ki bol duruyordu.

“Beni emretmişsiniz.” dedi.

“Nerden yolladılar seni?”

“İzmit'teki redif taburundan.”

“Tüfek kullanmayı iyi bilir misin?”

“Bu sualinize gücendim... Hiç sormayadınız keşke.”

“Biliyorsun yani...”

“Makedon dağlarında pek çok Yunanlı hakladım ben... Namım dahi vardır. Adım hâlâ gezer Makedon dağlarını.”

“Senin?...”

“Benim ya... Bana inanmıyorsunuz. Lâkin cephede göreceksiniz...”

“Ama sizinkiler yeni bir devlet kuruyor.

“Onların bileceği iş.”

“Ya bu konuda senin fikrin nedir?”

“Gayri kaderim sizin kaderiniz ile aynıdır. Başka türlü düşünürseniz gücenirim...”

“Peki... Gidebilirsin.”

Yeni gelen erlerden bir diğeri olan Kerim ise kısa boylu bir erdi. Mülayim birine benziyordu. Annesinden başka kimi kimsesi yokmuş. İçim sızladı...

Anlaşılan o ki acelemiz vardı. Yine cephe yollarına düşecektik. Bir şeyler sezinliyorduk ama nereye gideceğimiz konusunda çeşitli görüşler vardı. Bazılarımız Kafkasya Cephesi'ne gideceğiz derken ben pek ihtimal vermiyordum. Çünkü ihtilal sebebi ile Rusya artık o cephede duramazdı. Geriye bir cephe kalıyordu o da Filistin Cephesi idi. Çünkü ilk zamanlar daha Ocak 1915 yılında Kanal'a yapılan taarruzda başarısız olan ve sonradan Gazze Muharebelerinde gerileyen ordumuzun Filistin'de tutunma çabaları vardı. Bizi muhtemelen buraya göndereceklerini tahmin ediyordum. Şimdi biz subaylar arasında konuştuğumuz belli başlı konuların başında Filistin geliyordu. Kudüs'ün durumunu konuşuyorduk. Bizi Filistin'e göndereceklerini düşünüyor ve açıkçası da bekliyorduk. Galiçya'da savaşmıştık. Orada da savaşırdık. Üstelik o mukaddes topraklar hâlâ bizim sınırlarımız içindeydi. Halbuki Galiçya sınırlarımız dışındaydı ve orada da çarpışmıştık.

Gerçi oralarda da işlerin karışık olduğunu izne gelen subay arkadaşlarımızdan duyuyorduk. İngilizlerin altınları ile kendi saflarına kattığı Urbanların² isyan hazırlıklarının uzun zamandan beri devam ettiği yönünde haberler geliyordu. Ayrıca Yahudilerin Filistin'de bir devlet kurmak için çalışmalar sürüyormuş. Bu konuda kendilerine İngilizlerin yardım edeceği, söz verildiği yönünde haberler duyuluyordu. Böyle bir yerde savaşmak aslında bin bir türlü zorluk oluşturacaktı. Ancak ne fark ederdi ki? Hiç olmazsa kendi vatanımızda kendi askerimize yardım için savaşacaktık. Açıkçası bu konuda acele de ediyorduk.

Filistin'de her şeyin Cemal Paşadan sorulduğunu da duymuştuk. Üstelik Paşa, Şerif Hüseyin'in isyan edeceğini öğrendiği halde onları Osmanlıya bağlamak için altın vermeye devam etmiş ama daha çok altının sıcak yüzü Şerif Hüseyin'i İngilizlerin safına itmmişti. Bütün bunlar açıklıkla subaylar arasında konuşuluyordu ki neredeyse Filistin'e gitmeden pek çok şeyi öğrenmiştik. Son saldırılardan sonra ordumuzun

2 Çölde yaşayan, talanla geçinen yerliler.

geri çekilmek için hazırlık yaptığını biliyorduk. Bizler, 19. Tümen bu geri çekilmeyi durdurabilecek miydik? Bilmiyorduk. Fakat oradaki şartların ne kadar zorlu olduğunu tahmin ediyorduk... Yine uzun bir yol bizi bekliyordu. Yol deyince diğer subaylar gibi ben de uyarılmıştım. Yolda çok sayıda firari olduğunu bu yüzden elimizden ne geliyorsa yapmamız emrediliyordu. Elimizden ne geliyorsa anlamı, kaçan askeri gerekirse vurun” demekti. Böyle bir olay ile karşılaşsam kendi askerimi nasıl vurabilirdim? Örneğin Bedel Raşit’i, Onbaşı Veli’yi ya da Sami’yi, Rami’yi nasıl vurabilirdim? Hele arkalarından nasıl ateş edebilirdim? Bu düşünce beynimi bir burgu gibi delmeye ve meşgul etmeye başlamıştı. Çayırılıkta bölüğümle eğitim yaparken hepsine kaçacak gözüyle bakmış ve sinirlenmiştim.

Çölde eriyecek miydik, yitecek miydik yoksa yine zaferle dönecek miydik? Bu tür soruların ardı arkası gelmiyordu. Bunlara cevap bulamamanın ağırlığından eziliyordum. Biliyordum ki Filistin’e gitmeden, orada elimizden geleni yapmadan bu sorulara asla cevap bulamayacaktım. Halbuki Galiçya’ya pek çok şeyi bilmeden gitmiştik. Çıkan problemlerin ve zorlukların üstesinden gelmeyi başarmıştık. Ama Filistin öyle değildi. Ben inanıyordum ki bu cephe Osmanlı’nın hâlâ çarpışmakta olduğu son cephe idi. Burada ya bir koca devlet batacak, kuma gömülecek ya da bir zafer ile kendi küllerinden doğacaktı. İşte bu düşünce bizde değişik duygulara yol açıyordu. Çanakkalé’de ayrı Galiçya’da ayrı düşüncelerle savaşıyorduk. Filistin’de ise bir devletin kaderi vardı. Bu kaderde biz nasıl rol oynayacaktık?

30 Haziran 1917 tarihinde Tümen Komutanımız Yarbay Sedat Bey teftişe geldi. Orduğahta yapılan resmigeçitlerden komutanımızın askerin son durumundan memnun kaldığı belli oluyordu. Bizler, kendimize ve alayımıza güveniyorduk. Çünkü iki ana cephede çarpışmış ve önemli görevleri yerine getirmiştik. Bir başka göreve hazırдық. Bize nerede görev verilirse verilsin en iyi şekilde yerine getirilecekti.

Kısa bir süre sonra çadırları sökmeye başladık. Çok geçmeden de tümenimizin 8 Temmuz 1917 tarihine dek Haydarpaşa tren garına olan intikâlinin tamamlanması emredildiğinde her şey belli olmuştu.

Yeni cephemiz Filistin'di. Kendi alayımız için "Susuz aslanlar" diyordum şimdi gerçekten de çöle gidiyorduk.

Trene binmiştik. Herkes camlarda salkım saçak olduğu halde İstanbul'u bir daha görmeyecekmiş gibi her köşesini beynine nakşetmeye çalışıyordu. Akşam güneşi boğazın girişinde Süleymaniye Camiinin kubbeleri ardından yiterken bu nefis manzaranın güzelliği bizleri büyülüyordu. Trenin düdüğü acı acı ötmeye başladığı bir anda keskin ve emir veren bir ses kompartıman duvarlarına vurdu:

"Trenden aşağı inin!"

"Çabuk olun!"

"Sallanmayın!"

"Derhal aşağı inin!"

"Treni boşaltın."

Karşımda oturan Gavur Ahmet'e baktım.

"Neler oluyor?"

"Bilmiyorum komutanım. Şimdi öğrenirim." dedi. Kompartıman kapısından aşağıya indi.

Aşağıda askerler bekliyordu. Üç beş tane subay da durmadan bağırdı:

"Aşağıya inin!"

"Çabuk!"

"Derhal treni boşaltın!"

Trende bulunan asker kendini hemen yere atmış ve kısa sürede treni boşaltmıştı.

Az sonra gelen Gavur Ahmet:

"Trene bomba konulduğu yönünde ihbar yapılmış." dedi.

Şaşırmıştım.

"Bomba mı?"

"Evet. İngiliz casuslarının işi diyorlar. Bazıları da içimizdeki hainlerin işidir diyor. Herkes çok öfkeli..."

"Hay Allah! Şimdi ne yapağız?"

“Bekleyeceğiz. Treni arayacaklarmış.”

“Uzun sürer.”

“Sürebilir.”

Canım sıkılmıştı. Burada beklemek zordu. Yola çıkmaya kendimizi hazırlamışken, hiç hesapta olmayan bu ihbar bizim sinirlerimizi de yıpratmıştı. Üstelik yapılan ihbar gerçek miydi? Yoksa kendi içinde uydurulmuş bir yalan mıydı? Ne olursa olsun canım sıkılıyordu. Terk etmeye çalıştığımız bu şehirde endişe ve merak içinde beklemek çok zordu. Fakat elimizden başka bir şey de gelmiyordu. O sırada Arnavut Badur söylenmeye başladı:

“Bunu yapsa yapsa Yunanlılar yapmıştır. Ah bir elime geçirsem onları, ne yapacağımı biliyorum.”

“Ne yapacaksın?” diye sordum.

Sustu cevap vermedi. Bir süre sonra gözlerini gözlerime dikerek adeta meydan okuyarak şöyle dedi:

“Makedon dağlarında ne yaptıysam, onu yapacağım!”

“Vazgeç bu düşüncelerinden.” dedim.

“Komutan beni gücendirdin.” dedi.

“Gücenme sen de.”

“Kaderim, kaderiniz ile bir...”

“Onu anladık da...”

“Sen daha neler anlayacaksın bakalım komutan.”

Canım iyice sıkılıyordu. Bu nefere ne diyecektim? Bir şey dememeyi tercih ettim... Aklım hâlâ trene konulduğu söylenen bombadaydı. Cepheye gidip çarpışmak isteyen bizleri engellemeye mi çalışıyorlardı? İçeride ve dışarıda ne kadar çok düşmanımız vardı. Bir an önce cephede olmayı yeğledim. Cephede bir tek düşman vardı. Burada ise ne kadar çok bilinmezlik ve bilinmeyen düşman söz konusuydu.

Erlirim sağa sola çömelmişlerdi. Kendi aralarında konuşuyorlardı. Az ileride ise sancak muhafaza mangası vardı. Alay sancağı dürülmüş bir halde bekliyorlardı. Kendilerine göre alay sancağını korumaya almışlardı. Çıkacak olan bir kargaşada başına bir şey gelsin istemiyorlardı.

Saatler uzuyor ve bekleyişimiz sürüyordu. Herkesin yüzünde endişe vardı. Ya tren havaya uçarsa? Ya nereye konulduğu bilinmeyen bombalar aniden patlarsa? Daha cepheye giderken askerin başına gelecek olaylar bizi derinden etkileyebilirdi.

Etrafa dağılmış olan askerlerime baktım. Gavur Ahmet'e:

“Askeri fazla dağıtmayalım.” dedim.

“Baş üstüne.” diye karşılık verdi.

Aslında bu durumlarda nasıl hareket edecektim? Bunları düşünürken birden bazı gürültüler duymaya başladım. Kulak kesildim. “Yanlış mı duyuyorum?” diye düşündüm. Hayır yanlış duymuyordum. Bu bir motor sesinne benziyordu. Sanki uçak gürültüsü gibiydi, gittikçe yaklaşıyordu. Bizim uçaklar mı uçuyordu? Neden sonra gökyüzünde iki karaltı belirmeye ve bize yaklaşmaya başladı. Peronda ve etrafta bulunan asker gözlerini gökyüzüne çevirmişti. Yaklaşan uçaklara bakıyordu. Uçaklardan çıkan siyah dumanlar gökyüzünün o mavin enginliğini boydan boya çiziyordu. Pürüzsüz ve tek bir bulutun dahi olmadığı bir günde iki kocaman kartal gibi yaklaşan uçaklar tren hattı üzerinden hızla yaklaşıyor gittikçe alçalıyorlardı.

Ancak biraz sonra ne olduğunu anlamadık. Sağımıza, solumuza uçaktan el bombaları atılmaya başladı. Kendimizi korumaya çalışıyorduk. Asker çil yavrusu gibi dağıldı:

“Allah kahretsin! İngiliz uçağı bunlar!”

“Efendim taarruz bu.”

“Evet Ahmet Efendi. Bölüğü dağıtalım.”

“Açılın!”

“Çabuk olun.”

“Hedef küçültün!”

“Dağılın!”

Gerek Çanakale'de gerekse de Galiçya'da tecrübe kazanmış askeri-miz kendiliğinden dağılmıştı bile. Kimi yerlere yatmış kimi sinmiş bir halde bekliyordu. Ancak Arnavut Badur ise ayakta durmuş kızgınlıkla bağırıyordu:

“Hey gidi koca kuşlar! Böyle dövüş mü olur! Hele şöyle yere iniverin de, ben size gösterivereyim. Ah Yunanlılar sizi!”

“Arnavut Badur hedef küçültsene.”

“Ben ne küçülteceğim komutan. Bunlardan korkulur mu! Alt tarafı pırpırlı bir teyyare işte!”

“Bomba atıyorlar görmüyor musun?”

“Onlar isabet ettiremez. Kafanızı yormayın. Bunlar çok korkaktır aslında.”

Öfke içindeydim. Salt bir intikam hırısı ile ayakta duran Arnavut Badur canımı sıkıyordu. İngiliz uçaklarını dahi Yunanlı diye belleyen bu orta yaşlı asker ayakta duruyor, bir yandan da etrafındaki askerlere bağıriyordu:

“Kaçmayın!”

“Korkmayın!”

“Bunlar bir bir şey yapamaz!”

“Saklanmayın!”

Ben ise askerime “Saklanın. Etrafa dağılın!” diyordum. Arnavut Badur ise tam tersini söylüyordu. Bölük erleri şaşkıındı. Onbaşı Veli:

“Ne inatçı bu adam.” diye konuştu.

“Arnavutlar inatçıdır.” dedi Sami.

Orhan:

“Tecrübesi hiç yok.”

Saka Ömer:

“Ama cesur birine benziyor.” Dediler.

Gavur Ahmet de öfke doluydu. Söyleniyordu:

“Allah’ım şimdi git şu adama...”

O sözünü bitirmeden ben yerimden bir ok gibi fırladım. Çevremize bombalar düşüyordu. Aldırmadan bir sağa bir sola koşuyordum. Tek bir şeye odaklanmıştım; Arnavut Badur’a... Hem öfkeliydim hem de endişeliydim. “Şimdi bir bomba isabet edecek.” diye de içim içimi yiyordu. İş başa düşmüştü. Çünkü onu gören diğer askerler de cahilce cesaret gösterisine katılabilirdi. Bir an önce buna son vermek lâzımdı.

“Badur yere yat!”

“Boş verin! Bunlar için yere uzanmaya bile değmez.”

“Yere yat!”

“Yatmam!”

“Yatmam komutan beni gücendirmeyin!”

“Yere yat be adam!”

O yumruklarını sıkışmış olduğu halde ayakta durmaya devam ediyordu. Daha fazla dayanamadım. Arnavut Badur’un üzerine hırsla atladım. Onu yere yıktım.

“Komutan ne yapıyorsun! Arnavut Badur’un sırtı bugüne dek yere değmemiştir. Beni gücendirdin.”

“Sus! Sus be adam!”

Nihayet susmuştu. Bu hareketime bir anlam veremediği şaşkın gözlerinden anlaşıyordu. Ancak yakınımıza düşen bir el bombası infilâk edince yere olanca gücümle yere yapıştım. Şarapnel parçalarından biri Arnavut Badur’un alınını sıyırdı.

“Gördün mü! Ayakta kalsaydın ölmüştün!”

“Allah kerim komutan. Alacak nefesimiz varmıř daha.”

Bu adama ne diyeceğimi bilemiyordum... Ancak öyle anlaşıyordu ki temel askerlik kaidelerinin pek çoğunu bilmiyordu. Cesaret her zaman muharebede işe yaramaz... Nerede ve nasıl davranılacağını bilmek ve ona göre hareket etmek gerekirdi.

Uçakların sesi uzaklaşıyordu. Gidiyorlar mıydı? Yerden hafifçe doğruldum.

“Kalk bölüğün yanına gidelim.” dedim. Bu kez bir şey demedi. Ancak bana kızdığı her halinden belli oluyordu. Çünkü sırtını yere getirmiştim. Askerlerimin yanına doğru koşmaya başladık. İşte o esnada uçakların gürültüsünü yeniden duymaya başladım. Acaba yeniden mi saldıracaklardı?

Bu esnada Gavur Ahmet’e bağırdım:

“Daha arkaya koř!”